

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی
تربیه آموزشی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها
تربیه آموزشی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله
تربیه آموزشی

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

واکاوی تجارب معلمان در تدریس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی

نام نویسندگان:

زهرا کرمی^۱، رحمت اله خسروی^۲ و پروین احمدی^۳

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر واکاوی تجارب معلمان درس تربیت بدنی و ترسیم چشم‌انداز این درس در دوره ابتدایی از زبان معلمان می‌باشد. رویکرد تحقیق، تحلیل محتوای کیفی و روش آن تحلیل محتوای مضمونی است. جامعه‌ی آماری این پژوهش را معلمان درس تربیت بدنی دوره ابتدایی شهر همدان تشکیل می‌دهد. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند هفت معلم انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه ساختمند جمع‌آوری شد. تحلیل داده‌ها بر اساس تئوری زمینه‌ای و طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شدند. داده‌ها مفهوم پردازی و در طبقات عمده کدگذاری شدند. نتایج پژوهش در دو مقوله کلی وضعیت موجود (عدم امکانات، نیازهای دانش‌آموزان و دیدگاه مدیران و معلمان مدرسه) و وضعیت مطلوب (توجه به مطالعات تطبیقی در زمینه تربیت بدنی، افزایش زمان، اختصاص سالن‌های ورزشی و فضای ایمن، فرهنگ سازی و ایجاد آگاهی، استخدام معلمان آشنا به امور تربیتی و تدریس) بدست آمد.

واژه‌های کلیدی: تربیت بدنی، دیدگاه معلمان، وضعیت مطلوب درس تربیت بدنی

^۱ . دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی دانشگاه الزهرا zahra_karami@yahoo.com ۲۲۰

^۲ . دانش آموخته دکتری مطالعات برنامه درسی khosravi_tmu@hotmail.com

^۳ . دانشیار برنامه درسی دانشگاه الزهرا pahmadi@alzahra.ac.ir

مقدمه

عقل سالم در بدن سالم است. این جمله معروف از جان لاک است که شرط مهم دست یافتن به شخصیت متعادل را داشتن بدنی سالم میدانند. تحقق این امر مهم را در کجا و توسط چه شرایطی باید قابل حصول دانست؟

امروزه روانشناسان معتقدند که ورزش یکی از عوامل اصلی سازنده منش انسان است و همچنین معتقدند که ورزش و بازی پیوند تنگاتنگی با رشد و تکامل شخصیت کودک دارند و او را به مرحله آگاهی اجتماعی میرساند (قره خانی و ایده لویی، ۱۳۹۴). تربیت بدنی و ورزش به عنوان یکی از نیازهای ضروری جوامع نقش مؤثری در تحقق اهداف و برنامه های اجتماعی هر جامعه ای دارد. این پدیده دارای کارکردهای متعددی بوده و با سایر پدیده های اجتماعی ارتباط و تعامل زیادی دارد. کارکردهای اجتماعی، فرهنگی، بهداشتی، آموزشی و سیاسی این پدیده را از سایر پدیده ها متمایز ساخته و در بسیاری از کشورهای توسعه یافته برنامه ریزی جامعی در جهت هماهنگی و ارتباط آن و نیز تحقق اهداف و برنامه های آموزشی و پرورش از طریق آن به عمل آمده است. بسیاری از اهداف تربیتی در ورزش ها و بازی ها نهفته است، از طریق بازی و ورزش به صورت آموزش مستقیم و غیرمستقیم می توان به هدف های اساسی تعلیم و تربیت همچون رشد ابعاد جسمانی، عقلانی، اجتماعی، عاطفی و اخلاقی دست یافت. بنابراین ورزش و تربیت بدنی به واسطه ارائه آموزش های مستقیم و غیرمستقیم آن در دوره حساس ابتدایی و دیگر مقاطع تحصیلی ضرورت و اهمیت خاصی دارد (یاقوتی و همکاران، ۱۳۹۲).

تربیت بدنی شامل تدریس و کسب دانش عملی است مانند دانش چگونه انجام دادن مهارت های حرکات مختلف و همچنین به عنوان دانش نظری یعین آگاهی از قوانین، استراتژیها و. دانش درباره اینکه بدن چگونه کار میکند و دانش در ارتباط با رشته هایی مانند فیزیولوژی ورزشی، بیومکانیک و... همچنین علاوه بر اینها برنامه های تربیت بدنی فرصتی برای تربیت اجتماعی، سلامتی، زیبایی شناسی و تربیت اخلاقی را فراهم می کند (دریو، ۲۰۰۰) آموزش و

پرورش با اهمیت بخشیدن کمی و کیفی به تربیت بدنی می‌تواند در همه سطوح تحصیلی علاوه بر تامین و تضمین سلامت جامعه شالوده ورزش کشور را پی‌ریزی کن. درس تربیت بدنی و ورزش بخش سازنده در برنامه های آموزشی مدارس و وسیله و روشی برای تامین سلامتی، نشاط و تعادل هیجانی و تربیت اجتماعی است (صمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

جهانیان و فخاری (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل موثر در افزایش اثربخشی ساعت های درس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی از دیدگاه معلمان به این نتایج دست یافتند که عوامل موثر در افزایش اثربخشی ساعتهای درس تربیت بدنی مدارس ابتدایی عبارت است از عوامل آموزشی، عامل مدیریتی، رضایت و علاقه مندی معلمان و وسایل کمک آموزشی. کوای و پیترز (۲۰۰۸) در پژوهشی با عنوان مهارت‌ها، استراتژیها، ورزش و مسئولیت پذیری اجتماعی: بازشناسی تربیت بدنی، مدل‌های مختلفی از تدریس تربیت بدنی را در رویکردی ارائه می‌دهد که قادر می‌سازد برنامه درسی از طریق علائق دانش‌آموزان درگیر شود. این رویکرد یک معلم عمومی را از طریق توسعه حرفه‌ای مناسب ابزاری برای ارائه یک برنامه تربیت بدنی با کیفیت بالا پیشنهاد می‌دهد که همچنین مجموعه معلم متخصص تربیت بدنی را در هر دو مقطع ابتدایی و متوسطه را کامل می‌کند. صمدی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان آسیب‌شناسی برنامه درسی تربیت بدنی دوره متوسطه براساس تئوری کلاین در شهر تهران به این نتایج دست یافتند که دبیران مطلوبیت برنامه درسی تربیت بدنی دوره متوسطه را در حد زیاد و دانش‌آموزان مطلوبیت برنامه درسی تربیت بدنی دوره متوسطه را در حد کم تحقق ارزیابی کرده‌اند. هاردمن و مارشال (۱۹۹۰) در پژوهشی وضعیت تربیت بدنی در مدارس کشورهای جهان با حمایت کمیته بین المللی المپیک بررسی نمودند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در کشورهای مذکور به درس تربیت بدنی به عنوان یکی از درسهای اصلی توجه شده اما منابع و امکانات لازم برای توسعه این درس فراهم نگردیده است (جوادی پور و همکاران، ۱۳۸۵).

جوادی پور و همکاران (۱۳۸۵) در پژوهش خود با عنوان طراحی و اعتبار بخشی الگوی مطلوب برنامه درسی تربیت بدنی دوره ابتدایی ایران، الگوی مطلوب برای درس تربیت بدنی با رویکرد برنامه‌ریزی استراتژیک طراحی شد. در این رویکرد توجه به چشم انداز، بیانیه ماموریت و اصول حاکم بر برنامه درسی از نکات برجسته آن می‌باشد که عناصر برنامه درسی براساس رویکرد فراگیر محوری و توجه به علایق و نیازهای دانش‌آموزان شکل گرفته است. این الگو با تلفیق حوزه‌های مرتبط با برنامه درسی عناصر راهبردی و عناصر اساسی برنامه درسی تربیت بدنی در مدارس تحقق خواهد یافت.

یاقوتی و همکاران (۱۳۹۲) با عنوان رویکرد تلفیقی در برنامه درسی تربیت بدنی مقطع ابتدایی به نتایج دست یافتند که از نظر متخصصان با توجه به مؤلفه‌های برنامه‌ریزی درسی میتوان برنامه درسی تربیت بدنی را به صورت تلفیقی تهیه و تدوین نمود. همچنین از نظر متخصصان با توجه به عامل جنسیت و میزان موافقت میتوان برنامه درسی تربی بدنی را به صورت تلفیقی تهیه و تدوین کرد. با توجه به عامل سابقه تدریس و تعامل سه عامل تهیه برنامه درسی تربیت بدنی به صورت تلفیقی از نظر متخصصان اختلاف نظر وجود دارد.

با توجه به پژوهش‌های صورت گرفته پیرامون درس تربیت بدنی در باب اهمیت آن اما در مدارس فعلی باز هم شاهد کم لطفی و مهجوریت این درس هستیم، هر چند این امر در سال‌های اخیر با پیشرفت‌های خوبی در خصوص جذب متخصصان و اعطای امکانات و همچنین طرح‌هایی در برنامه آموزشی این درس دیده شده است اما در مرحله اجرا نقاص زیادی دیده شده و این درس نتوانسته به حد مطلوب خود نزدیک شود.

روش

این پژوهش با رویکرد کیفی انجام شده است. راهبرد به کار گرفته شده در این پژوهش تحلیل محتوای مضمونی است. همان‌طور که بران و کلارک (۲۰۰۶) اشاره کرده‌اند، تحلیل محتوای

مضمونی مناسب‌ترین روش برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش نه تنها برای شناخت شبکه ارتباطی مضامین و استخراج الگو مناسب است بلکه برای معنا بخشیدن به داده‌ها، استخراج طبقات و مقوله‌های اصلی و ایجاد ساختار سلسله مراتبی نیز ابزار مناسبی می‌باشد. بارکوس معتقد است که تحلیل محتوا به معنای تحلیل علمی پیامهای ارتباطی است. از نظر وی این روش کاملا علمی است و با وجود جامع بودن از نظر ماهیت نیازمند تحلیلی دقیق و منتظم است (هولستی، مترجم سالارزاده امیری، ۱۳۹۱) در فرایند استفاده از روش تحلیل محتوای مضمونی در تحقیق حاضر، ابتدا گفتگوهای ضبط شده به صورت متن یا نوشتار در آمدند، سپس مقوله‌های اصلی بر اساس سؤالات طراحی شده مشخص شدند. در گام بعد، در مقابل هر کدام از سؤالات، پاسخ‌ها و نظرات هر کدام از شرکت‌کنندگان ثبت شد و در نهایت پس از واکاوی، تحلیل و مقایسه پاسخ‌ها، مضامین مشترک از بین آنها استخراج شد. برای دریافتن دیدگاه‌ها، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، شش نفر از معلمان تربیت بدنی مقطع ابتدایی شهر همدان انتخاب شدند. نتایج کدگذاری و تحلیل مضامین در جداول ۱ و ۲ اشاره شده است.

جدول شماره ۱

عدم امکانات و وسایل ورزشی	کمبود امکانات سخت افزاری اهمیت وسایل ورزشی در مدرسه عدم تناسب برنامه با امکانات عدم تناسب تعداد وسایل با تعداد دانش‌آموزان وابسته بودن اجرای هر مهارت به امکانات لغو برخی طرح‌ها به خاطر نبود امکانات نبود حداقل وسایل برای ورزش
---------------------------	--

فضای نامناسب در مدرسه	<p>فقدان سالن ورزشی مناسب</p> <p>ضروری نبودن و اهمیت ندادن به اختصاص سالن استاندارد نبودن آسفالت حیاط مدرسه</p> <p>تاثیر شرایط جوی بر ورزش و محدود ساختن آن</p> <p>متناسب نبودن حیاط با توجه به خط کشی زمین</p> <p>اعتراض دبیران سایر دؤرس به سروصدا در حیاط مدرسه در زنگ ورزش</p> <p>عدم ایمنی فضای ورزش و حیاط</p>
استقبال قابل توجه دانش‌آموزان ابتدایی از تربیت بدنی	<p>تمایل خیلی زیاد بچه‌ها به این درس</p> <p>واکنش عصبی و ناراحتی بچه‌ها به تعطیلی درس</p> <p>درخواست جبرانی برای تعطیلی روزهای همراه با ورزش</p> <p>مخالفت با هر نوع برنامه‌ای به جز ورزش در این ساعت</p>
راحت بودن این درس از دیدگاه معلمان	<p>کم اهمیت بودن این درس از دید برخی معلمان</p> <p>آسان تلقی کردن تدریس این درس از دیدگاه سایر دبیران</p>
کم ارزش بودن تربیت بدنی از دیدگاه مدیران مدارس	<p>مدیر مدرسه بعنوان فرد تاثیرگذار در ارزش قائل شدن برای تربیت بدنی</p> <p>در اولویت نبودن ورزش از دید اکثر مدیران</p> <p>درخواست مستقیم مدیر برای دادن درجه خیلی خوب به دانش‌آموزان ممتاز براساس سایر دروس</p>
عدم توجه به فعالیت‌های فوق برنامه	<p>اهمیت ندادن به فعالیت‌های فوق برنامه در مدارس</p> <p>حذف مسابقات به خاطر عدم بودجه</p> <p>حذف برخی فعالیت‌های فوق برنامه به خاطر رسیدگی به تدریس</p>
توجه به مطالعات تطبیقی در زمینه تربیت بدنی	<p>لزوم الگوگیری از کشورهای پیشرفته در زمینه تربیت بدنی</p> <p>توجه کشورهای دیگر به فضا و امکانات ورزشی</p>
افزایش زمان	<p>افزایش زمان تربیت بدنی و تعداد جلسات در هفته</p> <p>دادن اختیار به تعیین زمان مناسب برای این درس</p>

	لزوم توجه بیشتر به زمان به علت عقیم ماندن برخی برنامه ها
اختصاص سالن های ورزشی و فضای ایمن	اختصاص یک سالن حداقل در یک منطقه و برای چند مدرسه توجه به حداقل استانداردهای زمین و ایمنی آن توجه به سالنهای سرپوشیده خصوصا برای دخترها
فرهنگ سازی و ایجاد آگاهی	طرح ایده ایی برای تشویق معلمان و کارمندان بر ای توجه به این درس از طریق امتیاز یا مسابقات ورزشی برگزاری کلاسهای ضمن خدمت برای مدیران مدارس سخنرانی در انجمنهای اولیا و مربیان جهت افزایش آگاهی توجه صدا و سیما و دیگر رسانه ها به ورزش و حضور ورزشکاران حضور معاون تربیت بدنی در مدارس و انجام فعالیت فوق برنامه و مسابقات
استخدام معلمان آشنا به امور تربیتی و تدریس	استخدام معلمانی خلاق و علاقه مند این رشته لزوم توجه به آزمون عملی در مصاحبه توجه به سلامت ظاهری و بدنی معلم ورزش در بدو استخدام آموختن حرفه تدریس و مباحث تربیتی به فارغ التحصیلان دانشگاهی (غیر از تربیت معلم)
ضعف تربیت حرفه ای در بین معلمان	عدم انگیزه و علاقه کافی بین معلمان این درس عدم آشنایی با فرایند تدریس و تعامل با دانش آموزان در بین معلمان تازه وارد کافی نبودن تخصص صرف در زمینه تربیت بدنی نداشتن خلاقیت و تبدیل تهدیدها به فرصتها

جدول شماره ۲

مقوله‌ها	ابعاد	مؤلفه‌ها
وضعیت موجود	عدم امکانات سخت افزاری	عدم امکانات و وسایل ورزشی
		فضای نامناسب در مدرسه
	نیاز فراگیران	استقبال قابل توجه دانش‌آموزان ابتدایی از تربیت بدنی
		رشد هوش حرکتی و عاطفی دانش‌آموزان
	دیدگاه مدیر و معلمان مدرسه	راحت بودن این درس از دیدگاه معلمان
		کم ارزش بودن تربیت بدنی از دیدگاه مدیران مدارس
		عدم توجه به فعالیت‌های فوق برنامه
وضعیت مطلوب	انتظارات معلمان	توجه به مطالعات تطبیقی در زمینه تربیت بدنی
		افزایش زمان
		اختصاص سالن‌های ورزشی و فضای ایمن
		فرهنگ سازی و ایجاد آگاهی
		استخدام معلمان آشنا به امور تربیتی و تدریس

یافته‌ها

بعد از تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه با معلمان و نظر خواهی از آنان درباره تجارب خود در درس تربیت‌بدنی و بیان انتظارات از این درس، متن مصاحبه تحلیل شد و یافته‌های حاصل از تحلیل نشان داد که وضعیت این درس به دو حیطه کلی وضعیت موجود و مطلوب از منظر معلمان قرار می‌گیرد. که وضعیت موجود خود شامل نقاط قوت و ضعف تجربه شده این درس در مدرسه میباشد. نقاط قوت این برنامه فعلی خود شامل استقبال دانش‌آموزان از درس به سبب تخلیه انرژی و کمک به رشد هوش حرکتی و مهارت‌های اجتماعی آن میباشد. معلم دانشجوی شماره ۱: (بچه‌ها از این درس فوق العاده استقبال می‌کنند و اگر به هر دلیلی اون روز

تعطیل بشه فردای اون روز برای درس تربیت بدنی تقاضای جبرانی دارند و به معلمان دیگه اجازه نمیدن حتی ده دقیقه از کلاس رو به تمرین دروس مورد نظر اونها اختصاص بدهند). معلم شماره ۵: (دانش‌آموزان اگه ورزش کنند خیلی سرحالترند و زمانی که از دوران ابتدایی با ورزش سروکار داشته باشند هوش حرکتی و اجتماعی اونها رشد میکنه، تجربه برد و باخت رو یاد میگیرند و میتونند کارهای شخصیشون رو خودشون انجام بدهند و در محیطهای شلوغ هم تفاوتهای فردی رو ببینند و هم خوب ارتباط برقرار کنند). شرکت در کلاسهای درس تربیت بدنی، علاوه بر فرصتی که برای یادگیری در زمینه های بهداشتی و دانش به وجود می آورد، موقعیت و فضای لازم را برای تفریحات سالم نیز ایجاد می کند. دانش‌آموزانی که در طول هفته به انجام برنامه های درسی دیگر مشغول اند و از نوشتن،

گوش دادن و خواندن خسته شده‌اند، نیاز به یک فعالیت تفریحی مناسب برای فوق برنامه‌ی خود دارند شرکت در ورزش و آمادگی بدنی کلاس‌های تربیت بدنی، به عنوان یک فعالیت خوش آیند برای دانش‌آموزان محسوب می‌شود (مونوهارد ۲۰۰۹ به نقل از رضانی، ۱۳۸۹)

فضای نامناسب در مدرسه و عدم امکانات ورزشی به عنوان نقاط ضعف در حیطه امکانات سخت افزاری از سوی معلمان مطرح میشد، معلم شماره ۱: (در درس تربیت بدنی حرف اول را امکانات مدرسه می‌زند و نوع بازی و فعالیت بستگی به امکانات دارد مدرسه‌ای که سالن و استخر داره با مدرسه‌ای که فقط توپ داره خیلی فرق میکنه، البته برخی مدارس بالاشهر خوبند شطرنج و یا امکانات تنیس و بدمینتون دارند اما همه مدارس برخوردار نیستند). معلم شماره ۲: (مشکل اینجاست که در یک مدرسه مثلا بخوای بدمینتون کار کنی ۸ تا راکت داری و چندتا توپ و هر کلاسی ۳۵ الی ۳۶ نفر که تناسبی بینشون برقرار نیست و من باید هر چند دقیقه زمان بگیرم که همه بتونند بازی کنند که در این صورت بچه ها هم خیلی راضی نیستند و تمایل دارند که ساعات زیادی رو با وسیله ها مشغول باشند). بحث فضای آموزشی به عنوان یک عنصر در برنامه درسی مطرح است و میتواند بر عملکرد این مجموعه تاثیر گذار باشد به خصوص

در زمانی که جزو ضروریات اجرای یک برنامه درسی باشد اما تربیت بدنی در عمل با این مساله مهم مواجه است و از وجود فضای مناسب و درخور محروم است براساس گفته معلمان در این باره حتی این ضرورت در ساخت یک مدرسه نادیده گرفته شده است. معلم شماره ۵: (همه جای دنیا زمانی که یه مدرسه میسازند مثل سرویس بهداشتی که ضروری هست و باید ساخته بشه سالن ورزشی هم ضروری است اما در مدارس ما خبری از فضای ورزشی نیست). معلم شماره ۳: (خیلی از طرح‌های خوب آموزش و پرورش به خاطر نبود فضا و امکانات لغو میشه مثل طرح شنا برای سال سوم ابتدایی).

دیدگاه فعلی حاکم بر مدرسه از جانب مدیران و معلمان و والدینی که بعنوان ذینفعان نظام آموزشی با این سیستم در ارتباط هستند طی این سالها تغییراتی نسبت به قبل داشته اما همچنان این دید با حرکتی کند و با حفظ فاصله از مطلوبیت نسبت درس تربیت بدنی قرار دارد. با ورود متخصصان تربیت بدنی به این حوزه و وظایف مشخص و تعریف شده آنان این درس بیشتر به رسمیت شناخته میشود اما همچنان از سمت برخی دبیران کاری راحت تلقی میشود. معلم شماره ۲: (برخی از معلمان میگویند خوشبختانه چون کارتون خیلی راحت، در حالی که اگه اونها با یک کلاس ۳۵ نفره مواجه اند ما با کل مدرسه و ۴۵۰ دانش آموز سروکار داریم و در مورد همه اونها باید نظر بدیم و فرم پر کنیم و کار عملی انجام بدیم). معلم شماره ۳: (معلمان دیگه از پشت پنجره نگاه به حیاط میکنند و میگن شما کارتون راحت در حالی که نمیدونن معلم تربیت بدنی باید در شرایط جوی متفاوت در گرما و سرما کارهای عملی رو دنبال کنه). از اظهارات معلمان چنین حاصل میشد که مدیران در اهمیت دادن به نقش تربیت بدنی در مدارس جایگاه ویژه ای دارند چنانچه بیان میداشتند (معلم شماره ۶: مدیر اولین کسی است که برای درس شما ارزش قائل میشود، بستگی دارد که رابطه اش با ورزش چگونه باشد بخرخی از مدیران صراحتا اعلام میکنند که ورزش برای آنها در اولویت نیست و برخی هم از ما میخواهند که ارزشیابی بچه ها از این درس را مطابق پیشرفت در دروس دیگر بسنجیم و اگر ممتاز هستند

ما هم درجه خیلی خوب به آن‌ها بدهیم در حالی که همان دانش‌آموز ممکن است هیچ حرکت ورزشی را به درستی انجام ندهد).

یکی از مواردی دیگر که معلمان این درس اشاره داشتند نقش معلم و تاثیر بسزایی است که این نقش بر فرایند و نتیجه این درس دارد. از عوامل موفقیت معلم تربیت بدنی میتوان به این عامل اشاره کرد: آمادگی بدنی و مهارت‌های مناسب معلم، آشنایی با اصول تکنیکی، تاکتیکی و قوانین ورزش‌های مختلف، آشنایی با خصوصیات جسمی و روانی دانش‌آموزان، آشنایی با اصول علمی تمرین، آشنایی با شیوه‌های متنوع یاددهی-یادگیری

معلم شماره ۱: (دانش‌آموزان معلمان درس تربیت بدنی را خیلی دوست دارند و ارتباط عاطفی خوبی با آن برقرار می‌سازند و اینجاست که معلم با صمیمی شدن با آن‌ها میتواند در دوری از فضای مخرب مجازی و مواد مخدر و ری آوردن به ورزش و نشاط سهم قابل توجهی داشته باشد). معلم شماره ۴ (با وجود اینکه معلم میتونه خیلی تاثیر گذار باشه اما به نظرم معلمان جدید تربیت بدنی رو کشتند چرا که با عشق نیومدند و صرفا مرک این رشته کافی نیست اونها دل به تدریس و کلاس نمیدهند). معلم شماره ۶: (معلمان جدید زود خسته میشوند و چون دروس تربیتی رو هم نخوندند از ارتباط با دانش‌آموزان لذت چندانی نمیبرند ما از اول در سیستم تربیت معلم بهمون القا شده که معلمید و دروس دیگه ای راجع به تدریس خوندم).

مقوله اشاره شده و مورد تاکید معلمان به نوعی ترسیم وضعیت مطلوب این درس و یا راهکارهایی برای برون رفت از نقاط ضعف وضعیت موجود بود و این انتظارات شامل: توجه به مطالعات تطبیقی در زمینه تربیت بدنی، افزایش زمان، اختصاص سالن‌های ورزشی و فضای ایمن، فرهنگ سازی و ایجاد آگاهی، استخدام معلمان آشنا به امور تربیتی و تدریس میباشد. معلم شماره ۱: (ما باید به کشورهای دیگه نگاه کنیم که در این زمینه چه پیشرفتهایی داشتند و بتونیم از نقاط مثبتشون استفاده کنیم، مثلا یکسال مسابقات پارالمپیک در یک مدرسه در پکن برگزار شد و این نشون میده اون مدرسه چقدر فضای ورزشی داشته که تونسته میزبان این

مسابقات باشه) به نظرم این ساعت فعلی اصلا جوابگوی اهداف و رسالت‌های این درس نیست و مانمیدونیم در این ساعت کم باید آموزش بدیم، برای مسابقات آماده کنیم، کار سلامتی انجام بدیم و.. باید زمان این درس حداقل به سه جلسه در هفته افزایش پیدا کنه). مطالعات تطبیقی برنامه درسی تربیت بدنی از نظر زمانبندی نشان میدهد که در مقاطع مختلف تحصیلی دانش‌آموزان حداقل دو بار در هفته در کلاسهای ورزش شرکت میکنند و زمانی نیز به به ورزش همگانی و صبحگاهی اختصاص دارد. افزایش زمان آموزش درس تربیت بدنی نه تنها برای تامین نیازهای جسمانی دانش‌آموزان مفید است بلکه موجب افزایش اهمیت این درس از نظر والدین و مدیران مدارس و در نتیجه باعث بالارفتن سطوح دانش عمومی در این زمینه خواهد شد (محمدی، ۱۳۸۹)

معلم شماره ۳: (ایمنی در ورزش حرف اول را میزند حداقل ها برای فضای هر مدرسه رعایت شود و اینکه آسفالت حیاط یکدست و ایمن باشد تا بچه ها با خیال راحت و بدون آسیب دیدگی ورزش کنند) معلم شماره ۵: (سالنهای ورزشی واقعا واجب است مخصوصا برای دختران که در خارج از مدرسه نیز امکان حضور در مکانهای ورزشی برایشان محدودتر است، اگر هر مدرسه قادر به ساخت سالن نیست حداقل یک سالن برای یک منطقه و چند مدرسه در نظر گرفته شود) معلم شماره ۶: (در شهری مثل همدان از آبان ماه هوا سرد است و لزوم سالن برای ورزش خیلی حس میشود) معلم شماره ۴: (مهمتر از اقدامات آموزش و پرورش فرهنگ سازی از طریق رسانه ها و آگاهی دادن به والدین و مدیران است چراکه اگر آنها ضرورت این درس را متوجه شوند میتوانند قدمهایی موثر در راه رسیدن به نقطه مطلوب بردارند). معلم شماره ۳: (زمان ما آزمون ورودی بسیار سخت بود به نظر باید هنگام مصاحبه علمی، مصاحبه عملی هم از معلمان به عمل آید و مهارت‌های جسمانی و ورزشی آنان سنجیده شود). معلم شماره ۶: (معلم های درس تربیت بدنی باید با حرفه معلمی و تدریس هم در کنار تخصص آشنا باشند و عشق به تدریس در اولویت باشد تا صرف تخصص در این رشته، به نظرم افرادی که از تربیت معلم

وارد مدرسه میشوند به دلیل گذراندن واحدهایی امور تربیت آگاهانه‌تر و با علاقه بیشتری عمل می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

براساس نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر دیدگاه معلمان تربیت بدنی را در مقوله کلی وضع موجود و مطلوب در این درس می‌توان قرار داد. در وضعیت موجود این درس در دوره ابتدایی عدم امکانات سخت افزاری و دیدگاه حاکم بر مدرسه (مدیر و دیگر معلمان) به عنوان نقاط ضعف این درس دیده شد. و نیازهای و استقبال دانش‌آموزان از این درس به عنوان نقطه قوتی دیده شد که در تبیین این موارد میتوان گفت در مدارس کنونی با توجه به ضرورت این درس و حتی استقبال دانش‌آموزان ابتدایی هنوز این درس از سوی منابع مالی و انسانی درگیر در مدرسه در مهجوریت قرار دارد. این نتیجه با پژوهش کوای و پیترز (۲۰۰۸) جوادی پور و همکاران (۱۳۸۵) همخوانی دارد. در وضعیت مطلوب نوع مقولات بدست آمده اشاره به انتظارات معلمان در زمینه‌هایی چون توجه به مطالعات تطبیقی در زمینه تربیت بدنی، افزایش زمان، اختصاص سالن‌های ورزشی و فضای ایمن، فرهنگ سازی و ایجاد آگاهی، استخدام معلمان آشنا به امور تربیتی و تدریس دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که تغییرات هر چند از آموزش و پرورش به عنوان یک نهاد درگیر در این موضوع انتظار میرود اما آنچه میتواند تغییرات پایدار و شگرفی را رقم بزند بالا بردن سطح آگاهی و فرهنگ سازی در این زمینه است. والدین و متخصصان و معلمان ما باید به این اهمیت بها دهند و خود زمینه تحقق رسالت‌های اصیل این درس را با همه تاثیرات مثبتی که دارد تحقق بخشند. مطابق آنچه در ادبیات برنامه درسی در باب اهمیت نقش معلم از قول نظریه‌پردازان این رشته نقل شده است، می‌توان گفت این معلم است که میتواند نقش محوری داشته و محیط را ورزشی و یا غیر ورزشی کند، اگر معلمی آشنا

با حرفه معلمی باشد و روحیه خلاقیت در او زنده باشد میتواند بر خیلی از کمبود امکانات فائق آمده و نتیجه مطلوب را به قدر کفایت رقم بزند.

منابع

- جوادی پور، محمد. علی عسگری، مجید، کیامنش، علیرضا، خیبری، محمد (۱۳۸۵) طراحی و اعتبار بخشی الگوی مطلوب برنامه درسی تربیت بدنی دوره ابتدایی ایران، پژوهش در علوم ورزشی، شماره دوازدهم، صص ۸۶-۷۱.
- جهانیان، رمضان. فخاری، علی (۱۳۹۱) عوامل موثر در افزایش اثربخشی ساعات درس تربیت بدنی مدارس ابتدایی، فصلنامه علوم ورزش، سال چهارم، شماره دهم.
- رضائی، علیرضا (۱۳۸۹) اهمیت درس تربیت بدنی در مدارس. آموزش تربیت بدنی، دوره یازدهم، شماره ۲.
- صمدی، پروین. جوادی پور، محمد. لطفی، مهرانگیز (۱۳۹۲) آسیب شناسی برنامه درسی تربیت بدنی دوره متوسطه براساس تئوری کلاین در شهر تهران، اندیشه های نوین تربیتی، دوره نهم، شماره چهارم.
- قره خانی، حسن. ایده لوئی، زینب (۱۳۹۴) تاثیر تربیت بدنی در شکل گیری و رشد شخصیت دانش آموزان، رشد آموزش تربیت بدنی، دوره پانزدهم، شماره چهارم.
- محمدی، شراره (۱۳۸۹) تربیت بدنی، اهداف، الگوها و ملاحظات، آموزش تربیت بدنی، دوره یازدهم، شماره ۱.
- هولستی، ال.آر (۱۳۹۱) تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی، ن.سالارزاده امیری، دانشگاه علامه طباطبائی: تهران.

یاقوتی، حمیده. جوادی پور، محمد، خسروی، علی اکبر (۱۳۹۲) رویکرد تلفیقی در برنامه درسی تربیت بدنی مقطع ابتدایی: تبیین امکان از دیدگاه متخصصان، دو فصلنامه نظریه و عمل در برنامه درسی، سال اول، شماره دوم، صص ۱۶۴-۱۴۹.

Monohadr, utara (۲۰۰۹). "Importance of physiod Education", www.buzzle.com/articies/html, ۲۰۱۰, ۰۶/۲۳.

QUAY,J.PETERS,J(۲۰۰۸) Skills, strategies, sport, and social responsibility: reconnecting physical education,CURRICULUM STUDIES, ۲۰۰۸, VOL. ۴۰, NO. ۵, ۶۰۱-۶۲۶

Sheryle Bergmann Drewe (۲۰۰۰) The logical connection between moral education and physical education, Journal of Curriculum Studies, ۳۲:۴, ۵۶۱-۵۷۳.

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله